

Viewpoint Van Bergen

Charlotte

Mijn dochter Charlotte studeert geschiedenis. Geen wonder, zegt iedereen die dat voor het eerst hoort.

Jij bent immers ook historicus. Maar ik ken genoeg historici van wie de kinderen heel iets anders doen. Het is de valkuil van de *self-fulfilling prophecy*, die ook bijvoorbeeld klimaatsceptici parten speelt. Toen het midden november kouder was dan 'normaal' – waarbij 'gemiddeld' wordt bedoeld – was de opmerking 'Hoezo *global warming*?' niet van de lucht. Maar er heerste stilte toen het in september boven de dertig graden was. Er wordt gedacht dat er (g)een verband is. Die overtuiging wordt bevestigd als ze zichtbaar is, maar niet ontkracht bij afwezigheid. Eenzelfde opmerking wordt stevast gemaakt als een zoon/dochter van een arts ook arts is. Daar is het doorgeven ervan zelfs in de achternamen vastgelegd. Er zijn dokters die Dokter of Arts heten, wat aangeeft dat dat beroep al in de familie zat in de tijd dat Napoleon het verplicht stelde dat er een vaste achternaam moest worden gekozen. Het is daardoor ook veel minder toevallig dan het lijkt dat een vishandelaar Graat heet. Het moet gezegd dat er een hoop artsen zijn die uit een artsenfamilie stammen. Dat hebben zij met militairen gemeen – samen met het gebruik van uitdrukkingen als 'een operatie uitvoeren met chirurgische precisie' of 'oorlog voeren tegen' respectievelijk 'kanker' dan wel 'de vijand'.

De vraag is natuurlijk: hoe komt dat? (Naast de vraag waarom de opmerking 'geen wonder, dat is je vader ook', nooit bij een beroep als boekhouder of vuilnisophaler wordt gehoord, terwijl het ook daarbij zal voorkomen.) Het is de aloude twist tussen natuur en opvoeding; tussen meegekregen genen

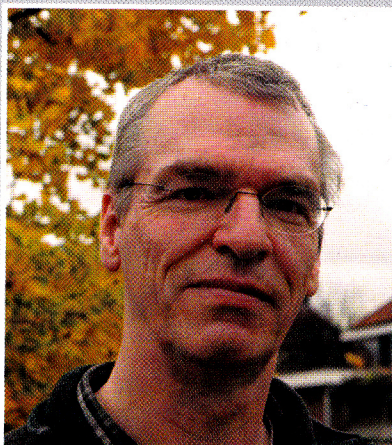

Foto: Birgit de Roij

Dr. Leo van Bergen is geboren midden in het non-militaire jaar 1959. Desondanks heeft het thema 'oorlog' altijd zijn historische belangstelling gehad, waarbij zijn aandacht vooral uitgaat naar de medische gevolgen. Op dat terrein wordt hij internationaal als autoriteit erkend. Hij schreef *Zacht en eervol*, over het lijden en sterven in de Eerste Wereldoorlog.

Het is een combinatie van nature, nurture en toeval

tegenover opgedane ervaringen; tussen aangeboren eigenschappen en interesses tegenover gekweekte en geleerde opvattingen. En daar komt dan ook nog eens de mogelijkheid bij dat het puur toeval is en iedere beroepskeuze volkomen los staat van al dit soort zaken. Zo is de Amerikaanse filosoof-psychiater Thomas Szasz na uitgebreid

onderzoek onder criminelen – ook zo'n 'beroep' dat vaak van vader (en steeds vaker moeder) op zoon (en steeds vaker dochter) over lijkt te gaan – tot de overtuiging gekomen dat noch *nature* noch *nurture* daar enige invloed op had.

Volgens hem waren de meesten van hen behoorlijk zelfstandig tot de beslissing gekomen het verkeerde pad op te gaan, simpelweg omdat dat de eenvoudigste manier leek om op een snelle manier rijk te worden. Hij vond geen enkel bewijs voor 'aangeboren criminaliteit' en ook niet voor 'aangeleerde criminaliteit'.

Anderen bestrijden dit, met cynici die zeggen dat alles aangeboren is aan de ene kant en romantici die zeggen dat ieder kind volkomen leeg wordt geboren aan de andere. Daartussenin de (waarschijnlijk) realisten die benadrukken dat het een combinatie van twee is, met een ongeveer gelijke invloed van beide.

De combinatie van *nature*, *nurture* en toeval (wat ook 'vrije wil' kan worden genoemd) kan verklaren waarom er zoveel medici en militairen zijn (en oké: ook een paar historici) die in de voetsporen van (een der) ouders zijn getreden en tevens waarom zij, zowel bij de medici als de militairen, toch een minderheid vormen en altijd zullen blijven vormen. Iets in de mens zal aanzetten tot een levenswijze die hij/zij terugvindt in het beroep dat hij/zij kiest. Dat 'iets' zal gevormd worden door de indrukken die hij/zij van zijn/haar omgeving meekrijgt, waaronder niet in de laatste plaats de ouders. Maar het blijft een individu dat uiteindelijk zijn eigen keuzes maakt. Er zijn immers ook kinderen van militairen die pacifist zijn geworden.

En Charlotte? Bij haar zal het geen wonder zijn geweest, althans niet dat zij een letterenstudie koos. Haar eerste woorden waren namelijk niet 'mama' of 'papa', maar 'boekuh lesuh!' •